

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

NGUYỄN THỊ TUYẾT NHUNG

**QUẢN LÝ LỄ HỘI TÂY THIÊN, THỊ TRẤN
ĐẠI ĐÌNH, HUYỆN TAM ĐẢO, TỈNH VĨNH PHÚC**

**TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
CHUYÊN NGÀNH QUẢN LÝ VĂN HÓA**

Khóa 10 (2018 – 2020)

Hà Nội, 2020

**CÔNG TRÌNH NÀY ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THIỆN TẠI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: **PGS.TS Dương Thị Thu Hà**

Phản biện 1: **PGS.TS Bùi Hoài Sơn**

Viện trưởng Viện Văn hóa Nghệ thuật quốc gia Việt Nam

Phản biện 2: **GS.TS Lê Hồng Lý**

Chủ tịch Hội Văn nghệ dân gian Việt Nam

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn Thạc sĩ, trường
Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

Vào hồi: 14h00 ngày 03 tháng 02 năm 2021

**Có thể tìm hiểu luận văn tại Thư viện Trường Đại học Sư phạm
Nghệ thuật Trung ương**

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Lễ hội Tây Thiên là một trong các lễ hội lớn nhất trong năm của tỉnh Vĩnh Phúc nói riêng và của khu vực Bắc Bộ nói chung, thu hút đông đảo quần chúng nhân dân tham gia; được tổ chức hàng năm tại khu danh thắng Tây Thiên, thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc, nhằm giáo dục truyền thống đạo lý, tri ân các bậc tiền nhân đã có công với dân, với nước, góp phần bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa lịch sử của dân tộc.

Trong những năm qua, công tác quản lý và tổ chức lễ hội Tây Thiên đã được các cấp chính quyền tỉnh Vĩnh Phúc quan tâm thực hiện; các hoạt động lễ hội Tây Thiên diễn ra văn minh, an toàn, tiết kiệm, đáp ứng nhu cầu sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng của nhân dân, khơi dậy truyền thống tốt đẹp của dân tộc, giáo dục được tinh thần đoàn kết; bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa của dân tộc. Tuy nhiên, công tác này vẫn còn một số hạn chế như: hiện tượng mất ANTT trong lễ hội; một số hoạt động cờ bạc trá hình; việc đổi và sử dụng tiền lẻ ăn chênh lệch vẫn diễn ra; tiền lẻ, tiền giọt dầu đặt không đúng nơi quy định; công tác vệ sinh môi trường có lúc, có nơi chưa đảm bảo ... cần thiết phải được nghiên cứu, đánh giá để từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của công tác này trong thời gian tới.

Xuất phát từ lý do trên, để hoàn thành chương trình đào tạo Thạc sỹ chuyên ngành Quản lý văn hóa, tôi chọn đề tài "***Quản lý lễ hội Tây Thiên, thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc***" làm đề tài Luận văn Thạc sỹ, chuyên ngành Quản lý Văn hóa.

2. Tình hình nghiên cứu

- Các công trình nghiên cứu về quản lý lễ hội truyền thống, như:

+ Cuốn sách "*Lễ hội truyền thống trong đời sống xã hội hiện đại*" của tác giả Đinh Gia Khánh và Lê Hữu Tầng, Nhà xuất bản khoa học xã hội phát hành năm 1993, tập hợp 34 bài tham luận tại hội thảo khoa học "*Lễ hội truyền thống trong đời sống xã hội hiện đại*" trao đổi, thảo luận về một số vấn đề lý luận và thực tiễn cấp bách liên quan đến lễ hội truyền thống [21].

+ Tác giả Ngô Đức Thịnh trong bài viết "*Những giá trị của lễ hội cổ truyền trong đời sống xã hội hiện nay*", cho rằng, trong xã hội hiện đại, lễ hội truyền thống còn giữ được 5 giá trị cơ bản là: Giá trị cộng đồng; Giá trị hướng về cội nguồn; Giá trị sáng tạo và hưởng thụ văn hóa; Giá trị bảo tồn,

làm giàu và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc; Giá trị cân bằng đời sống tâm linh con người [45]. Qua đây, giúp tác giả luận văn có cái nhìn toàn diện về giá trị của lễ hội Tây Thiên trong đời sống xã hội.

+ Tác giả Bùi Hoài Sơn trong công trình *Quản lý lễ hội truyền thống của người Việt* (Nxb. Văn hóa dân tộc, Hà Nội, 2009), đã khái quát hệ thống văn bản của Nhà nước về quản lý lễ hội, đánh giá ưu, nhược điểm về công tác quản lý lễ hội, đưa ra một số giải pháp tăng cường quản lý lễ hội từ góc độ quản lý DSVH phi vật thể [42]. Qua đó, giúp tác giả luận văn có hướng tiếp cận và vận dụng các văn bản về quản lý lễ hội vào lễ hội Tây Thiên.

Ngoài ra, còn một số Luận văn Thạc sỹ về quản lý lễ hội và quản lý lễ hội truyền thống đã bảo vệ tại Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương. Thông qua đó, giúp tác giả định hướng nghiên cứu, đánh giá những ưu điểm và hạn chế trong công tác quản lý đối với lễ hội Tây Thiên.

- Nhóm công trình nghiên cứu liên quan đến lễ hội Tây Thiên như:

+ Cuốn *Quốc Mẫu Tây Thiên* của các tác giả Lê Kim Thuyên, Lê Kim Bá Yên (Sở VH-TT-DL tỉnh Vĩnh Phúc, 2008) đã khái quát về nhân thân Quốc Mẫu và sự hình thành tục thờ Quốc Mẫu; đề cập đến sự xuất hiện của lễ hội Tây Thiên và hệ thống các di tích thờ Quốc Mẫu Tây Thiên tại Vĩnh Phúc.

+ Cuốn *Địa chí Vĩnh Phúc*, do tác giả Nguyễn Ngọc Thanh chủ trì biên soạn, có đề cập đến tín ngưỡng thờ Quốc Mẫu Tây Thiên cũng như về lễ hội Tây Thiên tại thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc.

+ Cuốn *Di sản văn hóa phi vật thể Vĩnh Phúc* do Sở VH-TT-DL tỉnh Vĩnh Phúc phát hành năm 2008, trên cơ sở kết quả tổng điều tra DSVHPVT trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc, cuốn sách đã giới thiệu về một số lễ hội thờ Quốc Mẫu Tây Thiên ở Tam Đảo.

+ Luận văn Thạc sỹ “*Lễ hội Tây Thiên, xã Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc*” của tác giả Nguyễn Thị Bích Hồng (năm 2009) đã trình bày khá công phu về diễn trình lễ hội cũng như cơ sở hình thành nên lễ hội là tục thờ Quốc Mẫu Tây Thiên tại Tam Đảo, Vĩnh Phúc.

+ Luận văn Thạc sỹ “*Quản lý khu di tích danh thắng Tây Thiên, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc*” của tác giả Nguyễn Ngọc Phương (năm 2012) trong đó phân tích tổng quan về khu danh thắng Tây Thiên và đánh giá thực trạng công tác quản lý đối với khu danh thắng này.

Ngoài ra, còn có một số Hội thảo do Sở VH-TT-DL tỉnh Vĩnh Phúc tổ chức, như: Hội thảo khoa học về Quốc Mẫu Tây Thiên trong các năm 1999

và 2006; Hội thảo về Phật giáo ở Tây Thiên năm 2005; Hội thảo “*Quốc Mẫu Tây Thiên trong đạo Mẫu Việt Nam*” năm 2010... Các Hội thảo đã phân tích các nhân tố hình thành tục thờ Quốc Mẫu Tây Thiên; về lễ hội Tây Thiên và tiềm năng du lịch của khu danh thắng Tây Thiên. Qua đó, giúp tác giả khái quát về nguồn gốc, nhân vật thờ cúng và các hoạt động trong lễ hội Tây Thiên; làm rõ về ý nghĩa của lễ hội Tây Thiên...

Như vậy, chưa có bất kỳ công trình khoa học nào nghiên cứu một cách chuyên sâu, hệ thống về quản lý lễ hội Tây Thiên. Do đó, việc nghiên cứu đề tài “*Quản lý lễ hội Tây Thiên, thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc*” nhằm đánh giá thực trạng công tác quản lý và tổ chức lễ hội, đồng thời đề xuất những giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý lễ hội Tây Thiên là vấn đề đặt ra cần thiết.

3. Mục tiêu, nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục tiêu nghiên cứu

Đánh giá thực trạng công tác quản lý lễ hội Tây Thiên và đề xuất giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý lễ hội trong thời gian tới.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Khái quát những vấn đề chung về lễ hội và quản lý lễ hội; hệ thống hóa các văn bản về công tác quản lý lễ hội, làm cơ sở khoa học cho việc quản lý lễ hội Tây Thiên, thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc.

- Đánh giá thực trạng công tác quản lý lễ hội Tây Thiên; chỉ rõ những kết quả đã đạt được, những tồn tại, hạn chế và nguyên nhân của những tồn tại, hạn chế trong công tác quản lý lễ hội Tây Thiên.

- Đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý lễ hội Tây Thiên trong thời gian tới.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của đề tài là công tác quản lý lễ hội Tây Thiên, thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- *Phạm vi về nội dung:* Công tác quản lý lễ hội Tây Thiên, thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc.

- *Phạm vi về không gian:* Tại khu danh thắng Tây Thiên, thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc thuộc không gian tổ chức lễ hội.

- *Phạm vi về thời gian:* Từ năm 2015 đến nay. Năm 2015 là năm Di tích danh thắng Tây Thiên được công nhận là Di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh Đặc biệt cấp quốc gia; các hoạt động quản lý và tổ chức lễ hội Tây Thiên cũng vì thế có sự thay đổi.

5. Phương pháp nghiên cứu

- *Phương pháp phân tích, tổng hợp:* Trên cơ sở các tài liệu thu thập được, tác giả phân tích, làm rõ một số vấn đề lý luận về lễ hội và quản lý lễ hội; thực trạng công tác quản lý lễ hội Tây Thiên; hệ thống hóa các văn bản quy phạm pháp luật và các văn bản quản lý lễ hội.

- *Phương pháp điền dã:* Tác giả trực tiếp tham gia khảo sát tại khu vực tổ chức lễ hội Tây Thiên (Đại Đình, Tam Đảo, Vĩnh Phúc) để có thể đưa ra những nhận định chính xác hơn về công tác quản lý lễ hội Tây Thiên; tìm hiểu về cách thức quản lý và tổ chức lễ hội của các cấp, các ngành.

- *Phương pháp chuyên gia:* Tác giả tiến hành tranh thủ ý kiến của các chuyên gia về công tác quản lý lễ hội; nhất là tranh thủ ý kiến của các lãnh đạo Sở Văn hóa - Thể thao và du lịch tỉnh Vĩnh Phúc, UBND huyện Tam Đảo... nhằm tìm hiểu, làm rõ về các nội dung liên quan trong luận văn.

- *Phương pháp tiếp cận liên ngành* (Văn hóa học, bảo tàng, dân tộc học, quản lý văn hóa...): Tác giả nghiên cứu và phân tích toàn diện về công tác quản lý lễ hội Tây Thiên theo nhiều chiều, đảm bảo tính khách quan, toàn diện của vấn đề nghiên cứu.

6. Những đóng góp của luận văn

Việc nghiên cứu đề tài có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn:

- Góp phần bổ sung lý luận về quản lý lễ hội nói chung và lễ hội tín ngưỡng, tôn giáo nói riêng.

- Bổ sung hệ thống giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội Tây Thiên. Đồng thời, cũng là nguồn tài liệu tham khảo cho học viên tại Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương, chuyên ngành Quản lý văn hóa.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, Luận văn được chia thành 3 chương, cụ thể như sau:

Chương 1: Những vấn đề chung về quản lý lễ hội và tổng quan về lễ hội Tây Thiên, thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc

Chương 2: Thực trạng quản lý lễ hội Tây Thiên, thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc

Chương 3: Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội Tây Thiên, thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc

Chương 1

NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ QUẢN LÝ LỄ HỘI VÀ TỔNG QUAN VỀ LỄ HỘI TÂY THIÊN, THỊ TRẤN ĐẠI ĐÌNH, HUYỆN TAM ĐẢO, TỈNH VĨNH PHÚC

1.1. Những khái niệm

1.1.1. Di sản văn hóa phi vật thể

Trên cơ sở phân tích một số khái niệm về Di sản văn hóa được nêu trong Công ước về bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể được tổ chức UNESCO; Luật Di sản văn hóa năm 2001; Luật sửa đổi, bổ sung một số điều Luật Di sản văn hóa năm 2009; tác giả đồng thuận với khái niệm Di sản văn hóa phi vật thể được nêu trong Giáo trình cao cấp lý luận chính trị của Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh về *Văn hóa và phát triển* (năm 2019): “DSVH là các sản phẩm văn hóa của thời đại trước, giai đoạn trước sáng tạo ra để lại cho thời đại sau, thế hệ sau; được thế hệ sau biết tới, khai thác và sử dụng. DSVH bao gồm: DSVH vật thể và DSVHPVT”. Thông qua đó sẽ giúp cho tác giả nghiên cứu, phân tích về các loại hình DSVH trong lễ hội Tây Thiên và công tác quản lý đối với các DSVH đó.

1.1.2. Lễ hội

Lễ hội là một trong những hoạt động văn hóa của con người, mang tính cộng đồng, được diễn ra trong những chu kỳ về không gian và thời gian nhất định, với những hình thức và cấp độ khác nhau, nhằm thoả mãn nhu cầu và phục vụ lợi ích đa dạng trước mắt và lâu dài của các cá nhân và tập thể trong môi trường mà họ sinh sống; bao gồm thống những hành vi, nghi thức, tác động nhằm biểu hiện sự tôn kính với thần linh, phản ánh ước mơ chính đáng của một cộng đồng và những hoạt động tập thể liên quan đến tín ngưỡng chung của cộng đồng. Từ đó, giúp tác giả nhìn nhận, đánh giá về lễ hội Tây Thiên xem có đáp ứng đầy đủ các yếu tố của lễ hội hay không.

1.1.3. Lễ hội truyền thống

Ngày 29 tháng 8 năm 2018, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 110/2018/NĐ-CP quy định về quản lý và tổ chức lễ hội, trong đó tại Khoản 1, Điều 3 đưa ra khái niệm: “Lễ hội truyền thống (bao gồm cả lễ hội tại các di tích lịch sử - văn hóa, lễ hội dân gian) là hình thức sinh hoạt văn hóa cộng đồng được tổ chức theo nghi lễ truyền thống nhằm đáp ứng nhu cầu tinh thần

của nhân dân”. Lễ hội truyền thống là hoạt động văn hóa của con người, mang tính cộng đồng, được diễn ra trong những chu kỳ về không gian và thời gian nhất định, được truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác bằng những hình thức và cấp độ khác nhau nhằm gìn giữ các giá trị truyền thống đã được hình thành, lưu giữ và hun đúc trong tiến trình lịch sử nhân dân. Nghiên cứu khái niệm lễ hội truyền thống giúp tác giả nhìn nhận lễ hội Tây Thiên có đáp ứng được tiêu chí của một lễ hội truyền thống.

1.1.4. Quản lý

Quản lý là sự tác động có định hướng và có tổ chức của chủ thể quản lý lên đối tượng quản lý bằng các phương thức nhất định để đạt tới những mục tiêu nhất định. Hoạt động quản lý xã hội gắn liền với sự hình thành và phát triển của các tổ chức trong xã hội với tư cách là tập hợp những người được điều khiển, định hướng, phối hợp với nhau theo một cách thức định trước nhằm đạt tới một mục tiêu chung nào đó. Quản lý nhà nước (QLNN) là một dạng quản lý xã hội đặc biệt, xuất hiện và tồn tại cùng với sự xuất hiện của nhà nước. Đó là hoạt động quản lý gắn liền với hệ thống các cơ quan thực thi quyền lực nhà nước, có tính chất cưỡng chế đơn phương đối với xã hội.

1.1.5. Quản lý lễ hội

Quản lý lễ hội gồm QLNN và các hình thức quản lý khác đối với các hoạt động lễ hội nhằm đảm bảo được đặc trưng văn hóa tâm linh, nhu cầu sinh hoạt tín ngưỡng, tôn giáo, đảm bảo tính thiêng của các nghi lễ cổ truyền, gìn giữ được những giá trị tốt đẹp của lễ hội; ngăn chặn được những hoạt động lợi dụng tôn giáo, tín ngưỡng và lễ hội để trục lợi và vi phạm pháp luật; đồng thời, đáp ứng nhu cầu sáng tạo và hưởng thụ văn hóa của người dân với các sinh hoạt văn hóa cộng đồng phong phú, hấp dẫn, phù hợp với thị hiếu công chúng, đảm bảo tính giáo dục, nhân văn, lành mạnh.

Từ khái niệm này, có thể thấy rằng, quản lý lễ hội Tây Thiên cũng bao gồm QLNN và các hình thức quản lý khác đối với các hoạt động của lễ hội nhằm đảm bảo cho lễ hội Tây Thiên diễn ra đúng với các nghi lễ truyền thống, gìn giữ được những giá trị tốt đẹp của lễ hội; đảm bảo nhu cầu tín ngưỡng, tôn giáo, tâm linh cho một bộ phận nhân dân.

1.2. Các văn bản quản lý lễ hội

1.2.1. Các văn bản của Trung ương

Trong thời gian vừa qua, Đảng ta đã ban hành nhiều văn bản lãnh đạo đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội. Gần đây nhất là Chỉ thị số 41-CT/TW, ngày 05 tháng 02 năm 2015 của Ban Bí thư (khóa XI) về việc tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội. Ngoài ra, các chủ trương, đường lối của Đảng về quản lý lễ hội còn được đề cập trong nội dung các văn kiện của các kỳ Đại hội đại biểu toàn quốc của Đảng. Tổng hợp những văn bản đó, có thể khái quát một số chủ trương của Đảng đối với quản lý lễ hội như sau: *Một là*, việc tổ chức lễ hội phải theo đúng quy định của pháp luật; đảm bảo thiết thực, hiệu quả, tiết kiệm; phù hợp với thuần phong, mỹ tục, phát huy giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của dân tộc, có ý nghĩa giáo dục cao. *Hai là*, bảo tồn có chọn lọc, cải tiến, đổi mới những phong tục, tập quán tốt đẹp của dân tộc; loại bỏ dần trong cuộc sống những hình thức lỗi thời, lạc hậu; nghiên cứu xây dựng và hình thành dần những hình thức vừa văn minh, vừa giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc trong lễ hội. *Ba là*, hạn chế sử dụng ngân sách nhà nước, đẩy mạnh xã hội hóa các nguồn lực trong tổ chức lễ hội. *Bốn là*, ngăn chặn và khắc phục tình trạng lợi dụng di tích, nơi thờ tự, lễ hội nhằm trục lợi, tuyên truyền mê tín dị đoan và tổ chức các hoạt động trái pháp luật. *Năm là*, quản lý lễ hội phải đi đôi với việc tăng cường các biện pháp giữ gìn, bảo vệ di tích, danh lam thắng cảnh; bảo đảm ANTT, PCCN, ATGT; khắc phục, giải quyết dứt điểm tình trạng ùn tắc giao thông; đảm bảo VSATTP, vệ sinh cảnh quan môi trường tại các lễ hội. *Sáu là*, phát động phong trào quần chúng rộng rãi, nêu cao vai trò làm chủ, ý thức tự giác của nhân dân, xây dựng và thực hiện các tiêu chuẩn về nếp sống văn minh - gia đình văn hóa.

Ngày 29 tháng 8 năm 2018, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 110/2018/NĐ-CP về quản lý và tổ chức lễ hội với những quy định cụ thể, phù hợp với thực tiễn về trách nhiệm của cơ quan, đơn vị tổ chức lễ hội; trách nhiệm của BTC lễ hội; quyền và trách nhiệm của người tham gia lễ hội... Đây là Nghị định đầu tiên quy định riêng về công tác quản lý và tổ chức lễ hội; là hành lang pháp lý quan trọng để các cấp, ngành và địa phương làm căn cứ tổ chức thực hiện. Ngoài ra, còn có các Nghị định khác quy định cụ thể về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và tổ chức bộ máy của Bộ VH-TT-DL; Nghị định quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật tín ngưỡng tôn giáo; một số văn bản của Bộ VH-TT-DL về quản lý và tổ chức lễ hội...

1.2.2. Các văn bản của tỉnh Vĩnh Phúc

Thực hiện các văn bản của cấp trên, Ủy ban nhân dân tỉnh Vĩnh Phúc đã ban hành Quyết định số 02/2019/QĐ-UBND, ngày 10 tháng 01 năm 2019 của UBND tỉnh Vĩnh Phúc về việc ban hành *Quy định thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc*. Hằng năm, UBND tỉnh Vĩnh Phúc đều ban hành các văn bản về việc tăng cường công tác quản lý và tổ chức lễ hội; chỉ đạo Sở VH-TT-DL hướng dẫn, chỉ đạo và phối hợp với UBND huyện Tam Đảo triển khai các văn bản hướng dẫn, chỉ đạo của cấp trên về quản lý và tổ chức lễ hội. Ngoài ra, Ngày 07 tháng 11 năm 2019, UBND tỉnh Vĩnh Phúc có Quyết định số 53/2019/QĐ-UBND về việc ban hành Quy định quản lý di tích, di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc... Đây là các văn bản pháp lý quan trọng để triển khai thực hiện các hoạt động quản lý đối với lễ hội Tây Thiên tại thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc thời gian vừa qua.

1.3. Nội dung quản lý lễ hội

Vận dụng một số nội dung cơ bản quy định tại Nghị định số 110/2018/NĐ-CP của Chính phủ vào quản lý lễ hội Tây Thiên, ngoài việc phân tích, đánh giá về chủ thể quản lý cùng các nguồn lực và cơ sở vật chất phục vụ lễ hội Tây Thiên, tác giả xây dựng khung lý thuyết để nghiên cứu nội dung quản lý lễ hội Tây Thiên gồm các nội dung sau: *Một là*, triển khai thực hiện và ban hành các văn bản quản lý lễ hội. *Hai là*, xây dựng kế hoạch, phương án tổ chức lễ hội Tây Thiên. *Ba là*, bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa trong lễ hội Tây Thiên. *Bốn là*, quản lý hoạt động văn hóa, dịch vụ và an sinh xã hội trong lễ hội. *Năm là*, triển khai các phương án đảm bảo ANTT, PCCN, ATGT trong lễ hội. *Sáu là*, quản lý môi trường và VSATTP trong lễ hội Tây Thiên. *Bảy là*, phát huy vai trò của cộng đồng cư dân trong quản lý lễ hội. *Tám là*, công tác thanh, kiểm tra, thi đua khen thưởng.

1.4. Tổng quan về lễ hội Tây Thiên

1.4.1. Khái quát về khu danh thắng Tây Thiên

Khu danh thắng Tây Thiên là quần thể di tích lịch sử - văn hóa thuộc thị trấn Đại Đình, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc, nằm ở độ cao từ 54m đến 1.100m so với mặt nước biển; phạm vi phân bố khoảng 11km² (dài 11km và rộng 1km). Ngoài nguồn tài nguyên thiên nhiên đa dạng, khu danh thắng Tây Thiên còn có hệ thống tài nguyên nhân văn gắn với lịch sử và tôn giáo, tín ngưỡng đã được các bậc tiền nhân dày công kiến dựng, rất phong phú với ngôi đền Tây Thiên thờ Quốc Mẫu Tây Thiên Lăng Thị Tiêu; các ngôi chùa

cổ như chùa Chân Tiên, chùa Thiên Ân, chùa Phù Nghi, chùa Đồng Cổ, chùa Tây Thiên, đền Thượng Tây Thiên, đền Thông, am Lương Phong, am Song Tuyền, thang Bộ Vân, cầu Đái Tuyết... Hiện tại, trong quần thể di tích danh thắng Tây Thiên đang lưu giữ nhiều cổ vật có giá trị cao về văn hóa, lịch sử. Với những giá trị văn hóa, lịch sử và tâm linh, năm 2015, Thủ tướng Chính phủ đã công nhận khu Danh thắng Tây Thiên là di tích lịch sử, danh thắng cấp quốc gia đặc biệt.

1.4.2. Về tục thờ Quốc Mẫu Tây Thiên và lễ hội Tây Thiên

1.4.2.1. Nguồn gốc tục thờ Quốc Mẫu Tây Thiên

Hiện nay, các địa điểm thờ cúng Quốc Mẫu Tây Thiên hiện nằm rải rác trên địa bàn của 05 huyện của tỉnh Vĩnh Phúc, bao gồm: 04 di tích ở Bình Xuyên; 18 di tích ở Lập Thạch; 5 di tích ở Tam Dương; 14 di tích ở Tam Đảo và 07 di tích ở thành phố Vĩnh Yên. Trong Khu danh thắng Tây Thiên có 07 ngôi đền lớn thờ Quốc Mẫu Tây Thiên, gồm: Đền Thông, Đền Thượng (hay Đền Quốc Mẫu), Đền Cậu, Đền Cô Bé, Đền Cô Chín, Đền Địa Mẫu và Đền Tam tòa Thánh Mẫu. Ngoài ra, còn có một số đền liên quan đến lễ hội Tây Thiên như: Đền Mẫu Sinh, Đền Mẫu Hóa, Đền Ngò.

1.4.2.4. Diễn trình của lễ hội Tây Thiên

Lễ hội Tây Thiên được tổ chức từ ngày 15 đến ngày 17 tháng 02 âm lịch hàng năm. Trước đó, chiều ngày 13 tháng 2, sẽ diễn ra lễ Cáo tại Đền Thượng nhằm báo với Thánh Mẫu rằng ngày 15 sẽ tổ chức lễ; lễ vật gồm có lợn quay và hoa quả. Sáng 15 tháng 2, Đoàn tế cũng tổ chức rước kiệu từ đền Mẫu Sinh ra đền Ngò rồi về đền Thông; lễ vật gồm có xôi, lợn quay, hoa quả, bánh giầy, bánh gù, oản chay. Chiều 16 tháng 2, kết thúc lễ tạ tại đền Thông. Ngoài ra, còn có thêm phần hội với các hoạt động gồm: tổ chức trò chơi (cờ người, cờ tướng, đấu vật, kéo co, chọi gà, bóng chuyền...); thi làm bánh chưng gù, bánh giầy; Liên hoan tiếng hát Soọng Cô; liên hoan Hát văn - Châu văn... thu hút đông đảo người dân và du khách tham gia.

1.4.3. Những giá trị tiêu biểu của lễ hội Tây Thiên

Giá trị của lễ hội Tây Thiên được thể hiện ở một số nội dung như sau: *Một là*, giáo dục truyền thống yêu nước, đạo lý “uống nước nhớ nguồn”. *Hai là*, bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc. *Ba là*, giá trị cố kết và biểu dương sức mạnh cộng đồng. *Bốn là*, đáp ứng nhu cầu văn hóa tinh thần của nhân dân. *Năm là*, phát triển kinh tế, phát triển du lịch.

1.4.4. Vai trò của công tác quản lý đối với lễ hội Tây Thiên

Vai trò của công tác quản lý đối với lễ hội Tây Thiên được thể hiện trên các mặt sau đây: *Một là*, góp phần xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật về quản lý và tổ chức lễ hội, tạo hành lang pháp lý quan trọng để tổ chức thực hiện, tăng cường hiệu lực, hiệu quả QLNN đối với lễ hội. *Hai là*, giúp cho lễ hội được tổ chức an toàn, tiết kiệm, hiệu quả, thu hút được đông đảo nhân dân và du khách thập phương tham gia. Các cơ quan chức năng đã kịp thời phát hiện và có giải pháp khắc phục, chấn chỉnh những hiện tượng phản cảm, chen lấn, xô đẩy, những tập tục không phù hợp với xu hướng của xã hội; đảm bảo các hoạt động lễ hội diễn ra an toàn, lành mạnh, hiệu quả, đáp ứng nhu cầu tham gia lễ hội của nhân dân và du khách. *Ba là*, giúp cho việc tổ chức lễ hội Tây Thiên đi vào nề nếp, nội dung lễ hội phong phú, đa dạng. Quản lý tốt lễ hội Tây Thiên sẽ giúp nâng cao ý thức giữ gìn và bảo vệ di tích, cảnh quan, môi trường, giữ gìn sự trang nghiêm, linh thiêng nơi thờ tự; phát huy được vai trò của các chủ thể và năng lực sáng tạo giá trị văn hóa của cộng đồng các dân tộc tỉnh Vĩnh Phúc. *Bốn là*, góp phần giữ gìn, củng cố và phát huy bản sắc văn hóa Việt Nam. Thông qua các sinh hoạt lễ hội, nhiều phong tục tập quán tốt đẹp của dân tộc được bảo tồn và phát huy, tạo sức đề kháng vững chắc cho văn hóa bản địa; gia tăng tình đoàn kết cộng đồng, góp phần xây dựng nếp sống văn hóa; giúp người dân duy trì ý thức, trách nhiệm của mình đối với cộng đồng; ý thức về việc giữ gìn di sản. *Năm là*, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc và huyện Tam Đảo. Việc quản lý tốt đối với lễ hội sẽ giúp cho việc thu hút ngày càng đông đảo du khách thập phương tới với lễ hội, là nguồn lực để phát triển kinh tế - xã hội, du lịch của địa phương; tái tu bổ di tích và tổ chức lễ hội.

Tiểu kết

Trong Chương 1, tác giả đã đề cập đến những vấn đề chung về quản lý lễ hội và khái quát về lễ hội Tây Thiên; đã phân tích các khái niệm, làm rõ những nội dung quản lý lễ hội và quản lý lễ hội Tây Thiên. Tác giả cũng đã phân tích về nguồn gốc, các thành tố, các nghi lễ và hoạt động chính diễn ra trong lễ hội Tây Thiên hiện nay; cùng với đó là các giá trị tiêu biểu của lễ hội Tây Thiên trên các phương diện: Giáo dục truyền thống yêu nước, đạo lý “uống nước nhớ nguồn”; bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc; giá trị cố kết và biểu dương sức mạnh cộng đồng; đáp ứng nhu cầu văn hóa tinh thần của nhân dân; phát triển kinh tế, phát triển du lịch.

Tác giả cũng đã hệ thống các văn bản chỉ đạo của Đảng, pháp luật của Nhà nước và của tỉnh Vĩnh Phúc về tổ chức và quản lý lễ hội; làm rõ một số vai trò của công tác quản lý đối với lễ hội Tây Thiên. Đây là cơ sở để làm rõ thêm về thực trạng quản lý lễ hội Tây Thiên tại Chương 2.

Chương 2

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ LỄ HỘI TÂY THIÊN, THỊ TRẤN ĐẠI ĐÌNH, HUYỆN TAM ĐẢO, TỈNH VĨNH PHÚC

2.1. Chủ thể quản lý

2.1.1. Chủ thể quản lý nhà nước

2.1.1.1. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

Theo Nghị định số 110/2018/NĐ-CP, Bộ VHTTDL chịu trách nhiệm trước Chính phủ thực hiện chức năng QLNN về lễ hội trong phạm vi cả nước; hướng dẫn các tỉnh, thành phố thực hiện các hoạt động nghiệp vụ QLNN về lễ hội; tổ chức các đoàn thanh tra, kiểm tra định kỳ hoặc đột xuất đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội tại các địa phương.

Theo Nghị định số 79/2017/NĐ-CP, Bộ VHTTDL trình Thủ tướng Chính phủ việc xếp hạng và điều chỉnh khu vực bảo vệ đối với di tích quốc gia đặc biệt và việc đề nghị Tổ chức UNESCO công nhận DSVH và thiên nhiên tiêu biểu của Việt Nam là Di sản thế giới; hướng dẫn và tổ chức thực hiện quy hoạch bảo vệ và phát huy giá trị DSVH sau khi được phê duyệt; xếp hạng di tích quốc gia, điều chỉnh khu vực bảo vệ đối với di tích quốc gia; đưa DSVH phi vật thể vào Danh mục DSVHPVT quốc gia... Hướng dẫn, kiểm tra hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị DSVH; hướng dẫn, phối hợp với UBND tỉnh Vĩnh Phúc, Sở VHTTDL tỉnh Vĩnh Phúc và UBND huyện Tam Đảo lập hồ sơ khoa học, đề nghị công nhận, xếp hạng các DSVH tại lễ hội Tây Thiên.

2.1.1.2. Ủy ban nhân dân tỉnh Vĩnh Phúc

Theo Nghị định số 110/2018/NĐ-CP thì UBND tỉnh Vĩnh Phúc thực hiện nhiệm vụ QLNN đối với lễ hội trên địa bàn tỉnh; bảo đảm hoạt động lễ hội được tiến hành trang trọng, đúng nghi lễ truyền thống; loại bỏ hoặc thay thế những tập tục không còn phù hợp với xu thế hội nhập và phát triển; chỉ đạo các sở, ban, ngành, địa phương trong việc phối hợp quản lý và tổ chức lễ hội; bảo đảm TTATXH và thực hiện nếp sống văn minh trong lễ hội.

Theo Quyết định số 43/2016/QĐ-UBND của UBND tỉnh Vĩnh Phúc thì Sở VHTTDL tỉnh Vĩnh Phúc có trách nhiệm “*Quản lý, hướng dẫn tổ chức*

các hoạt động bảo tồn, phát huy giá trị DSVH, lễ hội truyền thống, tín ngưỡng gắn với di tích, nhân vật lịch sử ở địa phương”. Sở VH-TT-DL hướng dẫn UBND huyện Tam Đảo chấn chỉnh công tác quản lý và tháo gỡ những khó khăn, vướng mắc trong việc tổ chức lễ hội; kiểm tra đối với BTC lễ hội; thanh tra, kiểm tra, xử lý các trường hợp vi phạm về hoạt động văn hóa, thể thao, vui chơi giải trí, các hoạt động kinh doanh, dịch vụ tại lễ hội Tây Thiên.

2.1.1.3. Ủy ban nhân dân huyện Tam Đảo và Ủy ban nhân dân thị trấn Đại Đình

Theo quy định của Nghị định 110/2018/NĐ-CP, UBND huyện Tam Đảo thực hiện chức năng QLNN về lễ hội trên địa bàn; tiếp nhận nội dung đăng ký hoặc thông báo tổ chức lễ hội, trong đó có lễ hội Tây Thiên. Phòng VH-TT huyện Tam Đảo có chức năng tham mưu, giúp UBND huyện QLNN về văn hóa; hướng dẫn các tổ chức, đơn vị và nhân dân trên địa bàn huyện thực hiện nếp sống văn minh trong lễ hội, bảo vệ các di tích lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh thuộc quần thể di tích, danh thắng Tây Thiên.

Theo Nghị định số 110/2018/NĐ-CP của Chính phủ và Quyết định số 02/2013/QĐ-UBND của UBND huyện Tam Đảo thì UBND thị trấn Đại Đình thực hiện chức năng QLNN về lễ hội trên địa bàn thị trấn; phối hợp với BQL khu danh thắng Tây Thiên thực hiện nhiệm vụ QLNN về tài nguyên môi trường; quy hoạch, xây dựng, giao thông; ANTT; tôn giáo, tín ngưỡng; di tích, danh thắng và các lĩnh vực khác thuộc thẩm quyền tại khu danh thắng Tây Thiên theo quy định của pháp luật; thực hiện trình tự, thủ tục đề nghị phân công Thủ từ các nhà đền thuộc khu danh thắng Tây Thiên theo hướng dẫn của cấp có thẩm quyền.

2.1.1.4. Ban Quản lý khu danh thắng Tây Thiên

Theo Quyết định số 02/2013/QĐ-UBND của UBND huyện Tam Đảo thì BQL khu danh thắng Tây Thiên có chức năng tham mưu giúp UBND huyện Tam Đảo tổ chức các hoạt động lễ hội và là cơ quan thường trực tổ chức lễ hội Tây Thiên hàng năm của huyện.

2.1.1.5. Ban Tổ chức lễ hội Tây Thiên

Ban Tổ chức (BTC) lễ hội Tây Thiên do UBND huyện Tam Đảo thành lập hàng năm, hoạt động kiêm nhiệm, thay mặt UBND huyện và chịu mọi trách nhiệm trước Huyện uỷ, UBND huyện về công tác quản lý và tổ chức lễ hội. Sau khi ban hành kế hoạch tổ chức lễ hội, UBND huyện tổ chức họp, phân công nhiệm vụ của các thành viên của BTC và các Tiểu ban phục vụ lễ

hội; kiểm tra, đôn đốc thực hiện các nhiệm vụ theo phân công; thường xuyên nắm bắt tình hình, kịp thời khắc phục thiếu sót trong công tác tổ chức lễ hội; tổng duyệt các nội dung, nghi lễ quan trọng trong lễ hội. BTC báo cáo UBND huyện và Sở VH-TT-DL về tổng kết công tác tổ chức lễ hội.

2.1.1.6. Các cơ quan, đơn vị thuộc Ủy ban nhân dân huyện Tam Đảo

Các cơ quan, đơn vị thuộc UBND huyện Tam Đảo như: Công an, Ban Chỉ huy Quân sự, Văn phòng UBND, Phòng Tài chính - Kế hoạch; Phòng Lao động, Thương binh và Xã hội; Phòng Giáo dục và Đào tạo; Trung tâm Y tế và UBND các xã, thị trấn trên cơ sở chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và sự phân công của BTC lễ hội có trách nhiệm triển khai các nội dung hoạt động trong lễ hội theo sự phân công cụ thể của BTC lễ hội trong từng năm.

2.1.2. Cộng đồng cư dân

Ngoài các chủ thể QLNN, các tổ chức đoàn thể, tổ chức chính trị xã hội; các câu lạc bộ nghệ thuật quần chúng (như: các câu lạc bộ hát văn, hát Châu văn; các câu lạc bộ hát Soọng Cô, hát Chèo; các đội tuyển kéo co, bóng chuyền); các tổ chức tôn giáo, các cơ sở tín ngưỡng, tôn giáo; các doanh nghiệp và nhân dân trên địa bàn huyện là những chủ thể cộng đồng có nhiều đóng góp tích cực trong quản lý và tổ chức lễ hội. Các tổ chức, đoàn thể huy động lực lượng đoàn viên, hội viên và quần chúng tham gia vào các hoạt động của lễ hội góp phần làm cho lễ hội thêm phần sôi động. Ngoài ra, một số doanh nghiệp tham gia hỗ trợ, phối hợp BTC đón tiếp đại biểu và tổ chức các hoạt động tại lễ hội; thực hiện việc chuyên chở đại biểu, các lực lượng tham gia lễ cáo, lễ dâng hương tại đền Thượng đảm bảo an toàn, thuận lợi...

2.1.3. Cơ chế phối hợp giữa các chủ thể quản lý

Việc thực hiện cơ chế phối hợp giữa các chủ thể quản lý trong quản lý lễ hội Tây Thiên phải đặt dưới sự lãnh đạo của cấp ủy Đảng, sự chỉ đạo, quản lý thống nhất của các cấp chính quyền; đồng thời, phải phát huy quyền làm chủ của người dân. Sự phối hợp giữa các chủ thể được thực hiện theo cả trực dọc và trực ngang; được phân công chặt chẽ nhằm tránh sự trùng chéo nhiệm vụ. Trong đó, UBND huyện Tam Đảo là chủ thể trực tiếp thực hiện việc quản lý lễ hội theo quy định của pháp luật và chỉ đạo, hướng dẫn của các chủ thể cấp trên; các chủ thể khác thực hiện nhiệm vụ theo phân công của UBND huyện. Ngoài ra, vai trò tự giác của các chủ thể cộng đồng có ý nghĩa to lớn trong việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản trong lễ hội.

2.2. Nguồn lực tài chính và cơ sở vật chất phục vụ lễ hội Tây Thiên

2.2.1. Nguồn lực tài chính của lễ hội Tây Thiên

Ủy ban nhân dân huyện đã giao cho BQL khu danh thắng Tây Thiên thành lập Tổ công tác thường trực (gồm: BQL khu danh thắng Tây Thiên; phòng Tài Chính - Kế hoạch; phòng VH TT; Công an và Chi cục Thuế huyện) để thu gom các khoản tiền hành sai, công đức tại khu danh thắng Tây Thiên và tiến hành kiểm đếm, chốt số lượng, niêm phong tiền ngay tại BQL, sau đó nộp về ngân sách của huyện tại Kho bạc; ký hợp đồng lao động với các thủ từ tại các đền trong khu di tích và trả lương theo quy định của pháp luật.

Việc quản lý vấn đề thu, chi tài chính trong lễ hội Tây Thiên luôn được thực hiện chặt chẽ, công khai, minh bạch; sử dụng đúng mục đích, đúng pháp luật. Năm 2019, UBND huyện Tam Đảo đã trích ngân sách số tiền gần 3 tỉ đồng từ phần đóng góp của các chủ thể thông qua việc công đức, gửi tiền giọt dầu các năm trước vào kho bạc, để tổ chức lễ hội Tây Thiên Xuân Kỷ Hợi 2019. Kinh phí tổ chức lễ hội được chi cho: Hoạt động của BTC lễ hội; bồi dưỡng cho những người được trưng tập, phục vụ trực tiếp các hoạt động của di tích vào các dịp lễ hội và tham gia kiểm đếm, chấm công, giám định và giám sát; công tác tuyên truyền, giới thiệu, quảng bá lễ hội, di tích...

2.2.2. Cơ sở vật chất phục vụ lễ hội

Nhìn chung, cơ sở vật chất phục vụ cho việc tổ chức lễ hội Tây Thiên cơ bản đã đáp ứng được yêu cầu, tạo thuận lợi cho việc tổ chức các hoạt động lễ hội. Nhiều di tích đã được tinh đầu tư tôn tạo; khu trung tâm Văn hóa, lễ hội Tây Thiên được đầu tư xây dựng với nhiều hạng mục; các trục đường giao thông vào khu vực lễ hội được cải tạo, góp phần thuận lợi cho các hoạt động hành hương của du khách đến với Tây Thiên.

2.3. Hoạt động quản lý lễ hội Tây Thiên

2.3.1. Triển khai thực hiện và ban hành các văn bản quản lý lễ hội

2.3.1.1. Triển khai thực hiện các văn bản của cấp trên về quản lý lễ hội

Ủy ban nhân dân tỉnh Vĩnh Phúc thường xuyên tổ chức quán triệt, tuyên truyền về các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, các văn bản của Bộ VH TTDL về quản lý và tổ chức lễ hội như: Chỉ thị số 41- CT/TW ngày 05 tháng 02 năm 2015 của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội; Luật DSVH, Luật Tín ngưỡng, tôn giáo và các văn bản hướng dẫn thi hành; Nghị định số 110/2018/NĐ-CP quy định về quản lý và tổ chức lễ hội; các Công điện của Thủ tướng Chính phủ về tăng cường công tác đảm bảo trật tự

ATGT trong dịp Tết Nguyên đán và lễ hội Xuân; các văn bản của Bộ VH TTDL như: Quyết định số 3881/QĐ-BVH TTDL ngày 16 tháng 10 năm 2018 ban hành Kế hoạch triển khai Nghị định số 110/2018/NĐ-CP; Quyết định số 848/QĐ-BVH TTDL ngày 08 tháng 3 năm 2019 phê duyệt Kế hoạch tuyên truyền, khuyến nghị người dân không đốt đồ mã, vàng mã tại di tích, cơ sở thờ tự và lễ hội; Quyết định số 1983/QĐ-BVH TTDL ngày 04 tháng 6 năm 2019 phê duyệt Đề án Tuyên truyền thực hiện nếp sống văn minh trong lễ hội giai đoạn 2020-2021; Quyết định số 3020/QĐ-BVH TTDL ngày 30 tháng 8 năm 2019 ban hành Kế hoạch triển khai các nhiệm vụ, giải pháp phòng ngừa mê tín dị đoan, loại bỏ hủ tục lạc hậu, văn hóa phẩm đồi trụy trái với thuần phong mỹ tục giai đoạn 2020 - 2022... Chỉ đạo Sở VH TTDL và UBND huyện Tam Đảo phối hợp với các đơn vị chức năng của Bộ VH TTDL tiến hành lập hồ sơ khoa học đối với các di sản trong lễ hội Tây Thiên trình cấp có thẩm quyền, như: trình Thủ tướng Chính phủ công nhận di tích quốc gia đặc biệt đối với Di tích lịch sử và danh lam thắng cảnh Tây Thiên - Tam Đảo năm 2015; trình Bộ trưởng Bộ VH TTDL công nhận DSVHPVT cấp quốc gia đối với “*Hát Soọng Cô của người Sán Dìu ở các huyện Lập Thạch, Tam Đảo, Bình Xuyên và thành phố Phúc Yên thuộc loại hình nghệ thuật trình diễn dân gian*” (năm 2019) và “*Tập quán xã hội và Tín ngưỡng thờ Quốc mẫu Tây Thiên, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc*” (năm 2020). Đặc biệt, từ cuối năm 2019 đến nay, dịch Covid-19 diễn biến phức tạp, UBND tỉnh Vĩnh Phúc, UBND huyện Tam Đảo và BQL di tích Tây Thiên đã quán triệt và triển khai thực hiện nghiêm túc các Chỉ thị của Thủ tướng Chính phủ và hướng dẫn, khuyến cáo của Bộ Y tế, Bộ VH TTDL về phòng, chống dịch Covid-19; đã tạm dừng tổ chức lễ hội Tây Thiên Xuân Canh Tý năm 2020 để phòng, chống dịch; chỉ tổ chức phần lễ, không tổ chức các hoạt động phần hội nhằm tránh lây lan dịch bệnh ra cộng đồng.

2.3.1.2. Ban hành các văn bản quản lý

Ủy ban nhân dân tỉnh Vĩnh Phúc đã ban hành nhiều văn bản về quản lý và tổ chức lễ hội như: Quyết định số 388/QĐ-UBND ngày 29 tháng 01 năm 2016 phê duyệt kịch bản tổ chức lễ hội Tây Thiên hàng năm; Quyết định số 02/2019/QĐ-UBND ngày 10 tháng 01 năm 2019 ban hành Quy định thực hiện nếp sống trong việc cưới, việc tang, lễ hội trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc; Văn bản số 188/UBND-VX3 ngày 09 tháng 01 năm 2020 về việc tăng cường chỉ đạo công tác quản lý và tổ chức lễ hội năm 2020 trên địa bàn tỉnh Vĩnh

Phúc...; chỉ đạo Sở VH TTDL tỉnh Vĩnh Phúc đẩy mạnh tuyên truyền, phổ biến các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn về quản lý và lễ hội trên địa bàn. Năm 2020, UBND tỉnh Vĩnh Phúc đã xây dựng và ban hành Kế hoạch tổ chức lễ hội Tây Thiên Xuân Canh Tý 2020; trong các năm còn lại, các kế hoạch tổ chức lễ hội Tây Thiên đều do UBND huyện chủ trì xây dựng và triển khai.

Trên cơ sở Quyết định số 388/QĐ-UBND của UBND tỉnh Vĩnh Phúc về việc phê duyệt kịch bản tổ chức lễ hội Tây Thiên hàng năm, UBND huyện Tam Đảo đã xây dựng kế hoạch, phương án tổ chức lễ hội; thành lập BTC lễ hội với 01 lãnh đạo UBND huyện làm Trưởng BTC và thành viên là Thủ trưởng, người đứng đầu các ban, ngành, cơ quan, đơn vị và các xã, thị trấn trên địa bàn huyện. Năm 2017, BQL khu danh thắng Tây Thiên đã ban hành “Nội quy giữ gìn ANTT, quản lý hoạt động văn hóa, tín ngưỡng, hoạt động kinh doanh dịch vụ tại khu di tích lịch sử và danh lam thắng cảnh Tây Thiên” và tổ chức tuyên truyền, phổ biến cho nhân dân và du khách nắm, thực hiện khi tham gia hoạt động tại Tây Thiên...

Như vậy, có thể thấy rằng, từ năm 2015 đến nay, công tác tham mưu, triển khai thực hiện và ban hành văn bản quản lý lễ hội Tây Thiên đã đáp ứng kịp thời yêu cầu, nhiệm vụ đề ra; nội dung các văn bản đã chỉ đạo và chấn chỉnh các vấn đề hạn chế từ mùa lễ hội năm trước và góp phần tăng cường công tác thực hiện nếp sống văn minh trong tổ chức lễ hội. Thông qua công tác tuyên truyền, phổ biến đã góp phần nâng cao nhận thức của cán bộ, công chức, viên chức, người lao động và quần chúng nhân dân về vai trò, ý nghĩa, tầm quan trọng của công tác quản lý và tổ chức lễ hội, việc thực hiện nếp sống văn minh trong lễ hội.

2.3.2. Xây dựng kế hoạch, phương án tổ chức lễ hội

Sau khi báo cáo xin chủ trương và được sự đồng ý của lãnh đạo tỉnh Vĩnh Phúc về việc tổ chức lễ hội Tây Thiên, UBND huyện Tam Đảo xây dựng và ban hành kế hoạch tổ chức lễ hội; thành lập BTC lễ hội; tổ chức họp với BTC lễ hội để thảo luận về phân công nhiệm vụ của các thành viên. BTC lễ hội thành lập các Tiểu ban phục vụ lễ hội. Trên cơ sở các nhiệm vụ được phân công, từng Tiểu ban phục vụ lễ hội xây dựng kế hoạch, đề xuất kinh phí để BTC lễ hội phê duyệt; xây dựng chương trình, kịch bản tổ chức các hoạt động của phần lễ và phần hội, tổ chức tập luyện và tổng duyệt chương trình trước khi biểu diễn. BTC có quy định cụ thể đối với các lễ vật dùng cho lễ hội; cung cấp số điện thoại đường dây nóng của một số ngành quan trọng

là thành viên BTC lễ hội lên Công Thông tin điện tử và hệ thống loa truyền thanh của huyện để nhân dân, du khách được biết và liên hệ, phản ánh những bất cập trong công tác quản lý và tổ chức lễ hội Tây Thiên. Việc xây dựng kế hoạch, phương án tổ chức lễ hội đã được thực hiện một cách bài bản; có sự phân công nhiệm vụ rõ ràng và có cơ chế phối hợp giữa các lực lượng trong triển khai thực hiện kế hoạch.

2.3.3. Bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa trong lễ hội

2.3.3.1. Bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa phi vật thể

Trên cơ sở các công trình nghiên cứu và sau khi có ý kiến thống nhất của Hội đồng Di sản Quốc gia, ngày 14 tháng 01 năm 2020, Bộ VH-TT-DL đã ban hành quyết định số 176/QĐ-BVHTTDL về việc công bố danh mục DSVH phi vật thể quốc gia, trong đó có tín ngưỡng thờ Mẫu Tây Thiên, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc. Ngày 08 tháng 3 năm 2020, UBND huyện Tam Đảo tổ chức Lễ công bố quyết định của Bộ VH-TT-DL công nhận tín ngưỡng thờ mẫu Tây Thiên là DSVHPVT Quốc gia.

Bên cạnh đó, trong lễ hội Tây Thiên còn có rất nhiều hoạt động thể hiện vai trò quản lý, bảo tồn và phát huy DSVHPVT như: tổ chức tập luyện lực lượng nhạc bát âm, múa xênh tiền phục vụ lễ hội; hướng dẫn, kiểm tra, đôn đốc và tổ chức tập luyện cho các lực lượng tham gia kịch bản phần nghi lễ; huy động lực lượng ban tế của thị trấn Đại Đình, tổ chức tế lễ cáo, lễ dâng hương và lễ tạ theo kế hoạch và kịch bản; thi hát văn và hát chầu văn; tổ chức các giải kéo co, nhảy bao bố và đặc biệt là tổ chức Liên hoan các câu lạc bộ Soọng Cô và trình diễn trang phục truyền thống của người Sán Dìu. Trong đó, Soọng Cô là làn điệu dân ca đặc sắc được lưu giữ hàng trăm năm trong kho tàng văn hóa văn nghệ dân gian ở Vĩnh Phúc. Ngày 30 tháng 10 năm 2018, Bộ trưởng Bộ VH-TT-DL đã có Quyết định số 4069/QĐ-BVHTTDL về việc ban hành Danh mục DSVH phi vật thể quốc gia năm 2018, trong đó, hát “*Soọng Cô của người Sán Dìu ở các huyện: Lập Thạch, Tam Đảo, Bình Xuyên và thành phố Phúc Yên*” thuộc loại hình nghệ thuật trình diễn dân gian là một trong tám DSVHPVT được công nhận đợt này.

Trong chương trình tổ chức lễ hội Tây Thiên, UBND huyện Tam Đảo, BTC lễ hội phối hợp với Sở VH-TT-DL tổ chức Liên hoan Hát văn, Chầu văn tỉnh Vĩnh Phúc mở rộng nhằm quảng bá, giới thiệu với du khách thập phương về giá trị văn hóa của khu danh thắng Tây Thiên.

2.3.3.2. Bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa vật thể

Tây Thiên là một quần thể di tích, danh thắng tổng hợp có đủ các loại hình, gồm: Di tích khảo cổ, di tích lịch sử, di tích kiến trúc nghệ thuật, danh lam thắng cảnh. Ngoài nguồn tài nguyên thiên nhiên đa dạng, Tây Thiên còn có hệ thống tài nguyên nhân văn gắn với lịch sử và tôn giáo, tín ngưỡng đã được các bậc tiền nhân dày công kiến dựng, rất phong phú. Nổi bật là ngôi đền thờ Quốc Mẫu Tây Thiên Lăng Thị Tiêu - người đã kết duyên cùng Hùng Chiêu Vương, có công giúp nhà vua đánh giặc ở thành Phong Châu; các ngôi chùa cổ như: chùa Chân Tiên, chùa Thiên Ân, chùa Phù Nghi, chùa Đồng Cổ, chùa Tây Thiên, đền Thượng Tây Thiên, đền Thông, am Luồng Phong, am Song Tuyền... Trong những năm qua, tỉnh Vĩnh Phúc đã đầu tư tu bổ, tôn tạo nhiều di tích tại Tây Thiên, đảm bảo an toàn lâu dài cho công trình và người sử dụng, góp phần bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa của dân tộc, phát triển kinh tế-xã hội của địa phương. UBND huyện Tam Đảo chỉ đạo BQL Khu danh thắng Tây Thiên, các xã, thị trấn bám sát các quy định của Luật Di sản, hướng dẫn của ngành chuyên môn, tăng cường công tác tuyên truyền nâng cao ý thức bảo vệ cảnh quan, di vật, cổ vật; phối hợp với các cơ quan chuyên môn, các nhà nghiên cứu, các chuyên gia rà soát, sắp xếp, bài trí đồ thờ tự tại các điểm di tích; hàng năm tiến hành kiểm kê di vật, hiện vật, đồ thờ tự; không tiếp nhận mới, không đưa vào di tích các đồ thờ tự mới, loại bỏ các linh vật ngoại lai theo quy định của Bộ VH-TT-DL... Đồng thời, từng bước kiện toàn lại BQL Khu danh thắng Tây Thiên; chỉnh trang tổng thể khu di tích gắn với những sản phẩm du lịch mang đặc trưng riêng của địa phương; kết nối các tour, tuyến, điểm du lịch trong, ngoài tỉnh với Tây Thiên; tăng cường quảng bá hình ảnh, tiềm năng du lịch của khu di tích trên các phương tiện thông tin đại chúng; tập trung nghiên cứu, tìm kiếm thêm những tư liệu, hiện vật về di tích để gìn giữ và lưu truyền cho muôn đời sau, nhắc nhở các thế hệ coi trọng đạo lý “Uống nước nhớ nguồn”, tự hào về truyền thống văn hóa của dân tộc mình.

2.3.4. Quản lý hoạt động văn hóa, dịch vụ và an sinh xã hội trong lễ hội

2.3.4.1. Quản lý các hoạt động văn hóa trong lễ hội

Lễ hội Tây Thiên bao gồm hai phần là phần lễ và phần hội, trong đó, phần hội có một số hoạt động văn hóa như: lễ cáo, lễ rước, lễ tạ theo nghi thức truyền thống; chương trình biểu diễn nghệ thuật; tổ chức liên hoan hát văn, hát chầu văn; tổ chức hội trại văn hóa; tổ chức giao lưu văn nghệ quần chúng các dân tộc thiểu số, liên hoan dân ca Soọng Cò, trình diễn trang phục

các dân tộc thiểu số... BTC lễ hội đã yêu cầu các Tiểu ban phải xây dựng kế hoạch, kịch bản, nội dung các chương trình, tiết mục để BTC phê duyệt; tổ chức tổng duyệt toàn bộ các chương trình biểu diễn. Tiểu ban tổ chức các hoạt động Văn hóa - Thể thao và Hội trại chủ trì, phối hợp với các cơ quan, đơn vị liên quan chuẩn bị sân khấu, trang âm, loa đài, ánh sáng và cơ sở vật chất cần thiết phục vụ các hoạt động phần hội; xây dựng kế hoạch từng nội dung, ban hành thể lệ Hội trại văn hóa và Hội diễn văn nghệ; Hội thi bánh chưng, bánh gio, bánh dày và thi nấu cơm; Điều lệ thi đấu các môn thể thao tại lễ hội, lên sơ đồ tổng thể mặt bằng tổ chức các hoạt động tại khu Trung tâm Văn hóa, Lễ hội.

2.3.4.2. Quản lý các hoạt động dịch vụ trong lễ hội

Công tác quản lý các dịch vụ trong lễ hội Tây Thiên đã được BTC triển khai thực hiện với nhiều giải pháp, việc làm cụ thể, như: phân công, giao nhiệm vụ cho BQL khu danh thắng Tây Thiên chủ trì, phối hợp với UBND thị trấn Đại Đình và Công an huyện làm tốt công tác đảm bảo ANTT, tổ chức và quản lý các đội dịch vụ, xe ôm, chụp ảnh, bán hàng rong trong địa bàn khu di tích và Trung tâm Văn hóa Lễ hội; quản lý các hộ kinh doanh khu chợ tạm, các khu kiốt, các quán bán hàng dọc tuyến đi bộ và toàn bộ các khu vực trong khu di tích; phối hợp với các cơ quan chức năng xử lý các trường hợp lấn chiếm lòng đường, vỉa hè trong khu Trung tâm Văn hóa Lễ hội. Các cơ quan chức năng tăng cường kiểm tra, kiểm soát đảm bảo tốt công tác VSATTP mùa lễ hội, cũng như việc thực hiện niêm yết giá công khai tại các hàng, quán nhằm tạo sự yên tâm cho du khách khi đến với lễ hội; tăng cường kiểm tra các loại thủ tục, giấy tờ, nguồn gốc, xuất xứ của hàng hóa; kiểm tra công tác VSATTP tại các nhà hàng, khách sạn phục vụ ăn uống, chủ động tiến hành kiểm tra tại các cơ sở chế biến sản xuất thực phẩm... Nhìn chung, việc quản lý các loại hình dịch vụ trong lễ hội Tây Thiên đã được cấp ủy, chính quyền địa phương quan tâm triển khai và kết quả ngày càng tốt hơn.

2.3.4.3. Quản lý hoạt động an sinh xã hội

Công tác quản lý hoạt động an sinh xã hội, ăn xin, ăn mày tại lễ hội Tây Thiên được thực hiện khá bài bản, có phương án cụ thể hướng tới mục đích xây dựng môi trường lễ hội thân thiện, không có đối tượng ăn xin, ăn mày, bán hàng rong tại lễ hội.

2.3.5. Triển khai các phương án đảm bảo an ninh, trật tự, an toàn giao thông, phòng chống cháy nổ trong lễ hội Tây Thiên

Ủy ban nhân dân huyện Tam Đảo rất coi trọng công tác đảm bảo ANTT, ATGT và PCCN nhằm đảm bảo tuyệt đối an toàn cho các đoàn lãnh đạo Đảng, Nhà nước, lãnh đạo của Tỉnh ủy, UBND tỉnh và đại biểu, du khách tham gia lễ hội, trong đó, lực lượng Công an giữ vai trò rất quan trọng, không thể thiếu được. Vì vậy, Công an huyện đã chủ trì xây dựng và triển khai các phương án bảo đảm ANTT, ATGT, PCCN trước, trong và sau lễ hội, được UBND huyện phê duyệt; hướng dẫn, phân luồng, điều tiết giao thông, không để xảy ra tình trạng ùn tắc cục bộ tại các tuyến giao thông trọng điểm, khu vực diễn ra lễ hội; phối hợp cùng các ngành chức năng tổ chức giải tỏa hành lang ATGT, các điểm họp chợ trong thời gian lễ hội...

Công an huyện đã chủ động triển khai các biện pháp phòng ngừa, đấu tranh với các loại tội phạm ở khu vực Tây Thiên; huy động cán bộ, chiến sỹ bố trí tại 32 chốt bảo vệ trong toàn bộ khu vực lễ hội để đảm bảo ANTT. Từ năm 2019, đã thành lập Cụm Công an Tây Thiên do 01 Lãnh đạo Công an huyện phụ trách, tăng cường cho BQL khu danh thắng Tây Thiên đảm bảo ANTT trong khu vực tổ chức lễ hội.

2.3.6. Quản lý môi trường và vệ sinh an toàn thực phẩm trong lễ hội

Công tác quản lý môi trường và VSATTP luôn được BTC lễ hội quan tâm, tâm trung chỉ đạo và coi đây là một nội dung quan trọng, góp phần làm nên thành công của lễ hội. Tiểu ban chăm sóc sức khoẻ chủ trì, chịu trách nhiệm chỉ đạo Trạm Y tế các xã, thị trấn làm tốt công tác phòng, chống dịch bệnh, khám chữa bệnh trên địa bàn toàn huyện; cử y, bác sỹ trực và bố trí trạm cấp cứu, xe cứu thương tại khu vực lễ hội, chuẩn bị cơ số thuốc cần thiết để xử lý cấp cứu kịp thời trong thời gian diễn ra lễ hội; chủ trì xây dựng kế hoạch và phối hợp với các lực lượng chức năng kiểm tra VSATTP các nhà hàng, dịch vụ ăn uống trên địa bàn và khu vực tổ chức lễ hội.

Ban Tổ chức lễ hội đã chỉ đạo tổ chức tuyên truyền, vận động nhân dân trên địa bàn làm tốt công tác giữ gìn, đảm bảo vệ sinh môi trường, phòng tránh các hiện tượng ô nhiễm có thể xảy ra. Trong mùa lễ hội, BTC lễ hội giao BQL Khu danh thắng Tây Thiên huy động, thuê mướn thêm lao động phục vụ thu gom rác thải, làm tốt công tác vệ sinh môi trường khu vực trung tâm lễ hội và dọc tuyến đường lên đến đền Thượng. Ngoài ra, BQL Khu danh thắng Tây Thiên đã chuẩn bị hệ thống nhà vệ sinh, có các biển chỉ dẫn nhắc nhở vệ sinh, bố trí các thùng rác công cộng; hàng ngày tổ chức xe thô sơ vận chuyển rác đến bãi rác tập trung để xử lý.

Đặc biệt, từ cuối năm 2019 đến nay, để đảm bảo phòng, chống dịch Covid-19 theo ý kiến chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ và hướng dẫn của các bộ, ngành chức năng, lễ hội Tây Thiên năm 2020 chỉ tổ chức phần lễ và tổ chức đón nhận Bằng công nhận Tín ngưỡng thờ Quốc Mẫu Tây Thiên là DSVHPVT quốc gia; không tổ chức phần hội. Các ngành chức năng thường xuyên tuyên truyền, khuyến cáo du khách đeo khẩu trang, hạn chế tập trung đông người, phối hợp với đơn vị Y tế đo thân nhiệt, kiểm tra sức khỏe cho du khách, phối hợp Công an huyện cấp phát khẩu trang miễn phí cho du khách và đảm bảo tình hình ANTT tại khu danh thắng Tây Thiên. Bên cạnh đó, BQL cũng đã thực hiện tương đối tốt việc phòng, chống dịch Covid-19; bố trí các thông báo, khuyến cáo về phòng, chống dịch bệnh Covid-19 tại nhiều vị trí dễ quan sát...; tăng cường tuyên truyền và vệ sinh môi trường tại không gian nhà đền, không để dịch bệnh lây lan.

2.3.7. Phát huy vai trò của cộng đồng cư dân trong quản lý lễ hội

Trên thực tế, các ban, ngành đoàn thể của huyện, xã, thị trấn (MTTQ, Hội phụ nữ, Đoàn Thanh niên, Hội Nông dân, Hội Cựu chiến binh, các câu lạc bộ hát văn, hát chầu văn và câu lạc bộ Soọng Cô...) và đông đảo nhân dân các dân tộc trên địa bàn huyện Tam Đảo, du khách thập phương đã tích cực tham gia vào các hoạt động quản lý và tổ chức lễ hội Tây Thiên. Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam huyện tham gia vào công tác tổ chức lễ hội Tây Thiên, chịu trách nhiệm chỉ đạo các chùa bao sai đồ thờ, trang trí các cơ sở thờ tự; phối hợp tốt với chính quyền địa phương và BTC lễ hội của huyện trong việc tổ chức các nghi lễ và hướng dẫn các du khách về hành hương làm lễ. Ngoài ra, còn có sự tham gia của các đài, báo của Trung ương và của tỉnh trong việc đưa tin tuyên truyền, phản ánh về các hoạt động của lễ hội Tây Thiên; quảng bá về di tích danh thắng Tây Thiên đến với du khách mọi miền Tổ quốc và đến với cả bạn bè quốc tế.

Ban Tổ chức còn vận động nhân dân tham gia vào các nghi thức trong lễ hội (như: lễ cáo, lễ dâng hương, lễ tạ và các lễ chính), các đoàn rước kiệu; tham gia các hoạt động phần hội như: các trò chơi dân gian, thi làm bánh, thi văn nghệ, các hoạt động thể thao trong lễ hội... Một bộ phận người dân kinh doanh dịch vụ văn hóa, du lịch và sản phẩm văn hóa phục vụ lễ hội (đồ lưu niệm; dịch vụ ẩm thực; các trò chơi giải trí; dịch vụ tâm linh; trông giữ phương tiện cho du khách). Ngoài ra, Công ty Cổ phần đầu tư Lạc Hồng còn tham gia, hỗ trợ, phối hợp BTC đón tiếp đại biểu và tổ chức các hoạt động

tại lễ hội; chuyên chở đại biểu, các lực lượng tham gia các cuộc lễ tại đền Thượng đảm bảo an toàn, thuận lợi; cấp vé cấp treo, xe điện cho BTC và đại biểu dự lễ hội...

2.3.8. Công tác thanh tra, kiểm tra, thi đua khen thưởng

Từ năm 2015 đến nay, công tác thanh tra, kiểm tra tại lễ hội Tây Thiên được triển khai thực hiện thường xuyên, nghiêm túc theo đúng quy định của pháp luật bằng nhiều hình thức như: Bộ VHTTDL thành lập Đoàn kiểm tra công tác quản lý và tổ chức lễ hội tại tỉnh Vĩnh Phúc, trong đó có lễ hội Tây Thiên; Sở VHTTDL tỉnh Vĩnh Phúc tổ chức các đoàn thanh tra, kiểm tra công tác tổ chức lễ hội; các Đoàn kiểm tra liên ngành của tỉnh Vĩnh Phúc tiến hành kiểm tra đối với các hoạt động trong lễ hội Tây Thiên... Các Đoàn kiểm tra liên ngành tăng cường công tác giám sát, thanh tra, kiểm tra, kịp thời phát hiện, ngăn chặn và xử lý nghiêm các hành vi vi phạm, đặc biệt là các hành vi lợi dụng di tích, lễ hội để trục lợi; không để xảy ra hoạt động tuyên truyền mê tín dị đoan, vi phạm quy định về thực hiện nếp sống văn minh trước, trong và sau khi tổ chức lễ hội.

BTC lễ hội cung cấp số điện thoại đường dây nóng giúp người dân phản ánh những vấn đề bất cập trong tổ chức lễ hội để kịp thời khắc phục. Việc kiểm tra, giám sát của người dân còn được thực hiện thông qua các Tổ tự quản và phát huy vai trò của các câu lạc bộ văn nghệ, thể thao tham gia lễ hội; thông qua các cuộc tiếp xúc cử tri để phản ánh, kiến nghị các cơ quan chức năng có biện pháp chấn chỉnh những bất cập trong tổ chức lễ hội. Sau khi kết thúc lễ hội, BTC lễ hội tổ chức tổng kết việc thực hiện kế hoạch; biểu dương các tổ chức, cá nhân thực hiện tốt các nội dung được phân công; phê bình, nhắc nhở đối với các đơn vị làm chưa tốt; đồng thời, tổ chức khen thưởng cho các tập thể và cá nhân có thành tích xuất sắc trong công tác tham gia tổ chức Lễ hội Tây Thiên...

2.4. Đánh giá chung

2.4.1. Thành tựu và nguyên nhân

Các hoạt động lễ hội được tổ chức trang trọng, văn minh, tiết kiệm; nhiều hoạt động văn hóa, thể thao và các trò chơi dân gian sôi nổi, lành mạnh thu hút người dân tham gia; các hoạt động phần lễ đảm bảo đúng nghi thức, phong tục truyền thống dân tộc; đồng thời, giữ gìn và phát huy những giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc; tạo nơi sinh hoạt lành mạnh, nâng cao mức hưởng thụ về văn hóa cho người dân.

Công tác tham mưu, ban hành văn bản quản lý lễ hội đã đáp ứng yêu cầu quản lý và tổ chức lễ hội; kịp thời chỉ đạo chấn chỉnh các vấn đề hạn chế từ mùa lễ hội năm trước; tăng cường công tác thực hiện nếp sống văn minh trong tổ chức lễ hội; đã phát huy vai trò, trách nhiệm của các chủ thể tham gia quản lý và tổ chức lễ hội trên cơ sở chức năng, nhiệm vụ của từng bên.

Vai trò, trách nhiệm của các cơ quan, ban, ngành trong công tác quản lý và tổ chức lễ hội được đề cao, đặc biệt là vai trò của ngành Công an, Thông tin và Truyền thông, Tài nguyên và Môi trường, Tài chính; công tác quản lý và tổ chức lễ hội được thực hiện bài bản; các lực lượng tham gia tổ chức lễ hội đã phối hợp ngày càng đồng bộ, hiệu quả hơn trên cơ sở chức năng, nhiệm vụ được giao, góp phần làm nên thành công của lễ hội.

Công tác tuyên truyền giới thiệu về ý nghĩa, giá trị của di tích, lễ hội được tổ chức với nhiều hình thức, nội dung phong phú, đa dạng, góp phần tích cực vào việc gìn giữ và phát huy các giá trị văn hóa của lễ hội, nâng cao nhận thức của cán bộ, công chức làm công tác văn hóa và của nhân dân trong quản lý và tổ chức lễ hội, phát huy các giá trị của DSVH trong lễ hội.

Công tác quản lý, kiểm tra các hoạt động dịch vụ tại lễ hội được chú trọng và triển khai thực hiện thường xuyên cả trước, trong và sau khi tổ chức lễ hội; đã kịp thời ngăn chặn và xử lý nghiêm các vi phạm, không để các đối tượng lợi dụng lễ hội để tuyên truyền mê tín dị đoan, trái với thuần phong mỹ tục, vi phạm quy định về thực hiện nếp sống văn minh.

Nguyên nhân của những thành tựu: Cấp uỷ và chính quyền tỉnh Vĩnh Phúc, huyện Tam Đảo luôn quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội Tây Thiên. Ban Tổ chức lễ hội đã có sự phân công nhiệm vụ rõ ràng cho từng thành viên tham gia tổ chức lễ hội; theo cơ chế mỗi nhiệm vụ có một đơn vị chủ trì, chịu trách nhiệm; thường xuyên kiểm tra, đôn đốc việc thực hiện các nội dung hoạt động trong lễ hội để kịp thời phát hiện, chấn chỉnh và khắc phục những hạn chế, tồn tại trong tổ chức lễ hội. Quần chúng nhân dân trên địa bàn huyện Tam Đảo ngày càng ý thức rõ hơn về ý nghĩa, tầm quan trọng của việc quản lý và tổ chức lễ hội, hiểu rõ ý nghĩa của lễ hội Tây Thiên và ngày càng tự giác tham gia đóng góp công sức trong việc quản lý và tổ chức lễ hội.

2.4.2. Hạn chế và nguyên nhân

Bên cạnh những thành tựu đã nêu trên, công tác quản lý và tổ chức lễ hội Tây Thiên thời gian vừa qua vẫn còn bộc lộ một số tồn tại, hạn chế như:

Một là, sự phối hợp của một số cơ quan đơn vị liên quan còn chưa thường xuyên, thiếu đồng bộ; chưa đảm bảo nhịp nhàng, thống nhất, có biểu hiện đùn đẩy trách nhiệm theo phân công. *Hai là*, một số hiện tượng phức tạp về ANTT như: cờ bạc trá hình; móc túi, cướp giật, trộm cắp đồ của du khách vẫn tiếp tục xảy ra; tình trạng bán hàng, kinh doanh lấn chiếm lối đi, gây ách tắc cục bộ, ùn tắc giao thông vẫn tái diễn nhưng chưa được giải quyết dứt điểm. *Ba là*, việc thực hiện nếp sống văn minh trong lễ hội của một bộ phận người dân, du khách chưa cao; việc kiểm tra, giám sát lễ hội chưa thường xuyên, xử lý vi phạm chưa đủ sức răn đe nên các vi phạm vẫn tái diễn. *Bốn là*, việc phát huy vai trò của cộng đồng cư dân trong quản lý lễ hội còn rất hạn chế; vẫn còn tình trạng vứt rác bừa bãi tại khu vực tổ chức lễ hội. *Năm là*, công tác bảo tồn và phát huy giá trị các DSVH đã được quan tâm đầu tư, thực hiện nhưng hiệu quả chưa cao.

Nguyên nhân của những hạn chế: Công tác tuyên truyền, vận động chưa được các cấp, các ngành, các đoàn thể tiến hành thường xuyên nên chưa thật sự đi vào chiều sâu, chưa lan toả đến mọi tầng lớp nhân dân, nhất là đồng bào các vùng dân tộc thiểu số, vùng sâu, vùng xa. Một số đơn vị, cán bộ chưa thực sự chú trọng tới công việc, còn lúng túng, thờ ơ khi thực hiện nhiệm vụ; Một số công trình hạ tầng giao thông, hạ tầng dịch vụ phục vụ tổ chức lễ hội chưa hoàn thiện; một số hộ dân vẫn tiếp tục ở đan xen trong khu danh thắng nên việc quản lý là rất khó khăn. Không gian tổ chức lễ hội trải rộng; địa hình chủ yếu là rừng núi; cùng với đó là lượng du khách đến với Tây Thiên ngày càng đông nên công tác đảm bảo ANTT cho du khách tham dự lễ hội còn gặp nhiều khó khăn. Công tác tổ chức lễ hội Tây Thiên hiện nay chủ yếu do các chủ thể quản lý nhà nước thực hiện; chưa phát huy được vai trò của cộng đồng cư dân.

Tiểu kết

Trong Chương 2, tác giả đã phân tích làm rõ về chủ thể quản lý lễ hội Tây Thiên; các nguồn lực tài chính và cơ sở vật chất cho lễ hội; thực trạng quản lý lễ hội từ năm 2015 đến nay, như: Triển khai thực hiện và ban hành các văn bản quản lý lễ hội; xây dựng và triển khai kế hoạch tổ chức lễ hội; Bảo tồn và phát huy các DSVH trong lễ hội; Quản lý các hoạt động văn hóa, dịch vụ và an sinh xã hội trong lễ hội; Triển khai các phương án đảm bảo ANTT, ATGT, PCCN; quản lý môi trường và VSATTP trong lễ hội; phát huy vai trò của cộng đồng trong quản lý; công tác thanh, kiểm tra, thi đua

khen thưởng... Tác giả đã rút ra được những thành tựu, những hạn chế và nguyên nhân trong quản lý lễ hội.

Chương 3

DỰ BÁO VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ LỄ HỘI TÂY THIÊN, THỊ TRẤN ĐẠI ĐÌNH, HUYỆN TAM ĐẢO, TỈNH VĨNH PHÚC THỜI GIAN TỚI

3.1. Dự báo

3.1.1. Những thuận lợi trong quản lý lễ hội Tây Thiên

Một là, tác động của quá trình toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội Tây Thiên. Sự phát triển của truyền thông đại chúng là cơ hội rất lớn để giúp cho việc quảng bá về lễ hội Tây Thiên trở nên dễ dàng, thuận lợi và nhanh chóng hơn, tiết kiệm chi phí; là cơ hội để có thể tiếp thu, vận dụng các phương pháp quản lý khoa học, hiệu quả vào công tác quản lý và tổ chức lễ hội nhằm phát huy các giá trị tốt đẹp của lễ hội; đồng thời, khai thác các giá trị kinh tế, văn hóa của lễ hội trên môi trường mạng, thu hút khách du lịch và góp phần tạo nên tính đồng nhất đối với môi trường du lịch toàn cầu.

Hai là, các văn bản pháp lý về quản lý và tổ chức lễ hội ngày càng hoàn thiện, tạo cơ sở vững chắc cho công tác quản lý lễ hội Tây Thiên. Nghị định số 110/2018/NĐ-CP của Chính phủ về quản lý và tổ chức lễ hội là văn bản pháp lý cao nhất quy định trực tiếp về công tác quản lý và tổ chức lễ hội, là căn cứ để Bộ, ngành, UBND các tỉnh, thành phố chỉ đạo, hướng dẫn và quản lý lễ hội. Chủ trương “xã hội hóa” trong hoạt động lễ hội đã được triển khai và bước đầu đã thu được những kết quả khả quan, huy động được các nguồn lực trong xã hội tham và vào quá trình quản lý và tổ chức lễ hội.

Ba là, công tác quản lý và tổ chức lễ hội luôn nhận được sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy Đảng, chính quyền các cấp của tỉnh Vĩnh Phúc; tạo cơ chế phối hợp đồng bộ, thống nhất, hạn chế sự chòng chéo nhiệm vụ giữa các thành viên; góp phần nâng cao vai trò, trách nhiệm của các cấp ủy Đảng, chính quyền các địa phương. Việc chấp hành nếp sống văn minh trong lễ hội của cán bộ, đảng viên thời gian qua đã có chuyển biến rõ nét.

Bốn là, ý thức của người dân tham gia lễ hội ngày càng được nâng cao. Tỉnh Vĩnh Phúc cũng đã rất trú trọng đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức, ý thức chấp hành pháp luật, thực hiện nếp sống

văn minh trong lễ hội; tuyên truyền, giới thiệu nguồn gốc, nhận diện giá trị của lễ hội, di tích; giới thiệu, định hướng những hành vi ứng xử văn hóa khi tham gia lễ hội.

3.1.2. Một số khó khăn trong quản lý lễ hội Tây Thiên

Bên cạnh những thuận lợi nêu trên, trong thời gian tới, công tác quản lý và tổ chức lễ hội Tây Thiên cũng gặp không ít khó khăn. Đó là: *Một là*, tác động của quá trình toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và mặt trái cơ chế thị trường làm cho lễ hội bị biến đổi. Mặt trái của kinh tế thị trường và hội nhập kinh tế quốc tế làm xuất hiện tâm lý sùng ngoại, thực dụng và cá nhân cực đoan, ích kỷ, phai nhạt những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc; một bộ phận người dân không còn mặn mà với những sinh hoạt văn hóa truyền thống dẫn đến bản sắc văn hóa dân tộc có nguy cơ bị phai nhạt. *Hai là*, mô hình quản lý lễ hội Tây Thiên hiện nay chủ yếu tập trung vai trò của QLNN, chưa phát huy được vai trò của các chủ thể cộng đồng trong việc quản lý và tổ chức lễ hội. *Ba là*, lượng du khách đến với lễ hội Tây Thiên ngày càng đông, gây khó khăn cho công tác quản lý và tổ chức lễ hội; đang đặt ra nhiều vấn đề cho công tác quản lý: tình trạng “thương mại hoá”, lợi dụng lễ hội để thu lợi bất chính, ép buộc, bắt chẹt du khách, “buôn thần bán thánh” theo kiểu “đặt lễ thuê”, “khẩn vái thuê”, bói toán, đặt các “hòm công đức” tràn lan, tạo dựng các “di tích mới” để thu tiền... *Bốn là*, dịch bệnh Covid-19 vẫn tiếp tục diễn biến phức tạp, ảnh hưởng tới công tác quản lý và tổ chức lễ hội Tây Thiên. Từ cuối năm 2019 đến nay, tình hình dịch Covid-19 bùng phát và diễn biến phức tạp tại nhiều nước trên thế giới. Việc phải tạm dừng các lễ hội đã tạo ra một khoảng trống trong nhu cầu về đời sống tâm linh và văn hóa của cộng đồng cư dân ở các địa phương và khách du lịch.

3.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội Tây Thiên

3.2.1. Nâng cao vai trò, trách nhiệm của các chủ thể quản lý lễ hội

3.2.2. Quản lý hiệu quả nguồn tài chính và cơ sở vật chất cho lễ hội

3.2.3. Tiếp tục triển khai thực hiện nghiêm túc, hiệu quả các văn bản quy phạm pháp luật và các văn bản quản lý lễ hội

3.2.4. Đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức cho các chủ thể văn hóa và nhân dân về công tác quản lý và tổ chức lễ hội

3.2.5. Tiếp tục bổ sung và xây dựng kế hoạch, phương án tổ chức lễ hội hướng tới mục tiêu phát triển bền vững

3.2.6. *Đẩy mạnh công tác bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa trong lễ hội Tây Thiên*

3.2.7. *Tăng cường quản lý các hoạt động văn hóa, dịch vụ, môi trường và vệ sinh an toàn thực phẩm trong lễ hội*

3.2.8. *Tăng cường công tác an ninh, trật tự, phòng chống cháy nổ và đảm bảo trật tự an toàn giao thông*

3.2.9. *Tăng cường thanh tra, kiểm tra, giám sát và thi đua, khen thưởng*

KẾT LUẬN

Lễ hội Tây Thiên là một trong những lễ hội tiêu biểu, đặc sắc không chỉ trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc mà còn thu hút khách thập phương cả nước. Lễ hội Tây Thiên hội đủ những giá trị tiêu biểu: Giáo dục truyền thống yêu nước, đạo lý “uống nước nhớ nguồn”; Bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc; Giá trị cổ kết và biểu dương sức mạnh cộng đồng; Phát triển kinh tế, phát triển du lịch.

Tác giả đã tập trung phân tích, khái quát một số vấn đề chung về lễ hội và quản lý lễ hội, khái quát về lễ hội Tây Thiên. Cùng với việc phân tích các chủ thể quản lý lễ hội Tây Thiên, phân tích làm rõ nguồn lực tài chính và cơ sở vật chất cho lễ hội, tác giả đã đi sâu phân tích thực trạng công tác quản lý lễ hội Tây Thiên thời gian vừa qua. Đồng thời, tác giả cũng đã chỉ ra những kết quả đạt được trong quản lý lễ hội Tây Thiên; những hạn chế trong quản lý lễ hội và nguyên nhân của những hạn chế đó.

Trên cơ sở thực trạng công tác quản lý lễ hội Tây Thiên, tác giả đã dự báo về những thuận lợi và khó khăn trong công tác quản lý lễ hội Tây Thiên; đồng thời, đề xuất hệ thống 09 giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội Tây Thiên trong thời gian tới. Các giải pháp này cần phải được thực hiện một cách đồng bộ, hiệu quả nhằm phát huy các giá trị của lễ hội, đáp ứng nhu cầu tinh thần của nhân dân, vừa phục vụ cho quá trình phát triển kinh tế - xã hội của địa phương./.

